Työ- ja elinkeinoministeriö
Vastine
26.11.2024

Eduskunnan hallintovaliokunta

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN VASTINE ANNETTUIHIN LAUSUNTOIHIN KOSKIEN HE 192/2024 VP KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen vastine hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 192/2024 vp).

Vastaanotettuihin lausuntoihin vastataan lausuntokohtaisesti.

Valtiovarainministeriön lausunto

Valtiovarainministeriö toteaa lausunnossaan, että säästötoimien toteuttaminen on tärkeä osa valtiontalouden velkaantumisen hillitsemistavoitetta.

Valtiovarainministeriön mukaan perustoimeentulotuen korvausten lakkauttaminen momentilta 32.50.30 lisäisi kuntien vastuuta perustoimeentulotuen kustannuksista. Valtiovarainministeriö huomauttaa, että kuntien kannustimet työllisyyden nopeaan edistämiseen kasvaisivat merkittävästi muutosten myötä. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osalta korvausajan lyhentäminen kolmesta vuodesta yhteen vuoteen vähentää hyvinvointialueille maksettavia korvauksia. Tämä on kuitenkin huomioitu momenttisiirtona hyvinvointialueiden rahoitusmomentille 28.89.31.

Valtiovarainministeriö toteaa, että laskennallisten korvausten leikkauksen vaikutusta ei ole vastaavasti huomioitu momenttisiirtoina, sillä ehdotetut muutokset eivät ole sellaisinaan kytkettävissä yksilöityihin lakisääteisiin tehtäviin. Mahdolliset vaikutukset tulevat hyvinvointialueiden osalta huomioiduksi rahoituslain 10 §:n mukaisessa jälkikäteistarkistuksessa. Myös kuntien osalta laskennallisten korvausten leikkaaminen voi näkyä tulevissa valtionosuuksissa, sillä jos laskennallinen korvaus on alimitoitettu kuluihin nähden, kasvavat peruspalveluiden huomiotavat kustannukset ja siten myös valtionosuudet.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että vaikka kuntien kannustimet työllisyyden edistämiseen kasvavat muutosten myötä, ei kannustinvaikutuksille voida esittää uskottavia vaikutusarvioita. Luotettavien arviointimenetelmien puuttuessa on noudatettava varovaisuusperiaatetta vaikutusten arvioinnissa. Kunnilla on jo tällä hetkellä hyvin merkittävät kannustimet lisätä momentin piirissä olevien työllisyyttä, sillä työllistymisen myötä kuntien verotulot kasvavat ja kustannukset pienenevät. Tästä huolimatta erityisesti pakolaistaustaisten työllisyys on erittäin matalaa maahantulon jälkeisinä vuosina, sillä työllistyminen edellyttää useimmissa tapauksissa kielikoulutusta ja työllistymistä edistävien valmiuksien kehittämistä koulutuksella. Momentin piirissä olevien henkilöiden matalan työllisyysasteen ei voida olettaa johtuvan merkittävässä määrin kuntien riittämättömistä kannustimista työllisyyden

edistämiseen. Työllisyyspalveluiden siirtyminen kuntiin lisää kuntien mahdollisuuksia edistää työllisyyttä, mutta näitä vaikutuksia ei tule tarkastella tämän hallituksen esityksen yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää laskennallisten korvausten leikkaamiseen näkymistä hyvinvointialueiden jälkikäteistarkistuksissa ja kuntien valtionosuuksissa hyvin mahdollisena. Tästä seuraisi se, että valtiontalouden toteutuneet säästöt jäisivät arvioituja pienemmiksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää lausunnossaan hyvänä, että perustoimeentulotuen korvauksen siirtyminen sosiaali- ja terveysministeriön momentille on asianmukaisesti huomioitu hallituksen esityksessä sekä vuoden 2025 täydentävässä talousarviossa. Sosiaali- ja terveysministeriö kuitenkin painottaa, että esityksellä ei luovuta valtion perustoimeentoimeentulotuen korvauksista kokonaan, vaan ainoastaan täysimääräisestä perustoimeentulotuen korvaamisesta, sillä valtion rahoitusosuus säilyy edelleen 50 prosentissa. Esityksen kohderyhmän toimeentulotuen saanti poikkeaa kokoväestön toteumasta. Perustoimeentulotukea tarvitaan tavallista enemmän asumisen kustannuksiin ja peruselämisen kustannuksiin, sillä tilapäistä suojelua saavilla ei ole oikeutta työmarkkinatukeen.

Myös sosiaali- ja terveysministeriö korostaa lausunnossaan, että hallituksen esityksellä ei ole juuri vaikutuksia julkiseen talouteen vaan siinä siirretään kustannuksia valtiolta kunnille ja hyvinvointialueille. Siksi olisi välttämätöntä nopeuttaa työllistymistä ja kotoutumista heti kotoutumisen alussa. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan palveluiden vähentämisen myötä kotoutumisen velvoittavuus tosiasiallisesti heikkenee, sillä asiakkaalle tulee harvemmin seurauksia laiminlyönneistä. Vaikutusten arviointi sisältää kuitenkin suuria epävarmuuksia, sillä ei ole selvää, minkä palveluiden tarjonta tulee tosiallisesti vähenemään.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että hallituksen esityksen ei arvioida nopeuttavan työllistymistä tai kotoutumista. Kuntien mahdollisuudet työllistymisen ja kotoutumisen edistämiseen vähenevät rahoituksen vähentyessä. Tästä syystä vaikutusten arvioinnissa ei ole esitetty muutosten edistävän työllistymistä tai kotoutumista.

STM toteaa, että esityksessä ei huomioida suhdetta eduskunnan käsittelyssä olevan hallituksen esityksen HE 133/2024 vp, jonka osana on ehdotettu kahta teknisluonteista muutosta. Ensinnäkin on ehdotettu toimeentulotukilain 10§:ään säännösviittauksen kotoutumisen edistämisestä annettuun lakiin (1386/2010) korjaamista vastamaan vuoden 2025 alusta voimaan tulevaa saman nimistä kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023). Samoin viittaus uuteen lakiin on ehdotettu tarkennettavaksi toimeentulotukilain 27b§:ään. Nyt käsillä olevalla esityksellä ei ole vaikutusta näihin viittausmuutoksiin. Toiseksi samalla 10 §:ään kohdassa mainintoihin kotoutumissuunnitelmasta esitetään lisättäväksi rinnalle monialainen kotoutumissuunnitelma vastaamaan kotoutumisesta annetun lain muutoksia. Nyt käsillä oleva esitys tekee tämän lisäyksen tarpeettomaksi, kun monialaisten kotoutumissuunnitelmien laatimisesta luovuttaisiin

TEM toteaa, että esityksen osiossa 9.1 suhde muihin esityksiin on todettu seuraavaa: Eduskunnassa on käsiteltävänä HE 133/2024 vp, jossa esitetään muutettavaksi

toimeentulotukilain 27 b §;n 5 momenttia, joka esitetään tässä yhteydessä kumottavaksi. Jos eduskunta hyväksyy ensin mainittuun esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen ennen tähän esitykseen sisältyvää lakiehdotusta, tämä tulee ottaa huomioon tähän esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa.

Hyvil Oy:n lausunto

Hyvil Oy toteaa lausunnossaan, että esitykseen lausuntokierroksen jälkeen tehdyt muutokset ovat positiivisia, sillä nyt muun muassa todetaan selkeästi, että norminpurulla on vain marginaalinen vaikutus säästöihin ja että esityksellä ei ole myönteisiä työllisyysvaikutuksia. Hyvil Oy painottaa kuitenkin, että tosiasiallisesti kotoutumisesta säästämisen vaikutukset voivat olla pidemmällä aikavälillä julkistaloudellisesti negatiivisia, sillä vaikeassa asemassa olevia ei pystytä auttamaan riittävän tehokkaasti, jos rahoitus ei ole riittävää. Tämä voi johtaa ongelmien monimutkaistumiseen, yhteistyön myöhentymiseen, segregaation kasvuun ja sosiaali- ja terveyspalveluiden kasvuun. Lisäksi leikkausten ajankohta on Hyvil Oy:n mielestä huono, sillä ne ajoittuvat hetkeen, jolloin työvoimapalvelut siirtyvät kuntien järjestämisvastuulle.

Norminpurun osalta Hyvil Oy toteaa, että norminpurkua ei pitäisi tehdä pistemäisesti vaan kokonaisvaltaisesti myös muu lainsäädäntö huomioiden. Esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelut on järjestettävä alueen asukkaiden palvelutarpeiden mukaisesti kuten hyvinvointialuelaissa ja sotejärjestämislaissa määritellään. Hyvinvointialueet eivät tuota eivätkä järjestä turhia palveluita. Rahoitusleikkausten kohdentaminen hyvinvointialueisiin on Hyvil Oy:n mukaan kohtuutonta hyvinvointialueiden jo valmiiksi alimitoitetun rahoituksen vuoksi. Rahoitusta tulisi kehittää kokonaisvaltaisesti vieraskielisyyskerroin ja laskennallinen korvaus huomioiden. Lisäksi ihmiskaupan uhrien lainsäädäntö- ja palvelujärjestelmä tulisi uudistaa kokonaisuudessaan ja irrottaa vastaanotto- ja kotoutumislainsäädännöstä omaksi kokonaisuudekseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että rahoituksen kokonaisvaltainen kehittäminen on tärkeää, mutta hallituksen esitetyllä aikataululla tarkastelua ei ollut mahdollista laajentaa syvemmin muuhun lainsäädäntöön. Työ- ja elinkeinoministeriö jakaa huolen kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyydestä, mutta toteaa samalla, että mikäli laskennallista korvausta lasketaan, on se lähes väistämättä toteutettava niin, että kunnat ja hyvinvointialueet päättävät pääosin itse leikattavista palveluista.

Hyvil Oy ehdottaa, että kotoutumislain 43.3 §:n sääntelyä tulisi muuttaa vastaavaan muotoon kuin alaikäisenä maahan tulleiden lastenkin kohdalla (43.5 §). Kuntaan ohjaamisesta olisi myös 43.1 ja 43.2 §:n tarkoittamien henkilöiden kohdalla sovittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyönä, jotta hyvinvointialueella on todellista vaikutusvaltaa siihen, millaisessa palvelutarpeessa olevia kotoutujia hyvinvointialueen alueella oleviin kuntiin ohjautuu.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, ettei yllä oleva esitys liity nyt kyseessä olevaan hallituksen esitykseen, jonka perusteella työ- ja elinkeinoministeriö ei katso aiheelliseksi tehdä lainmuutoksia tämän osalta.

Kuntaliiton lausunto

Kuntaliitto kritisoi lausunnossaan hallituksen esityksen ajankohtaa juuri ennen työvoima- ja kotoutumispalveluiden siirtymistä kuntien järjestämisvastuulle. Kuntaliitto toteaa hallituksen esityksen heikentävän kuntien kykyä järjestää lakisääteisiä palveluita ja vähentävän palveluiden laatua sekä vaikuttavuutta. Vaikka tietyt palvelut on jätetty budjettiriihessä jätetty leikkausten ulkopuolelle, käytännössä leikkaukset kohdistuisivat kunnan kaikkiin kotoutumispalveluihin. Muutokset kohdistuvat Kuntaliiton mukaan kohtuuttomasti juuri niihin kuntiin, jotka ovat vastaanottaneet erityisen paljon tilapäistä suojelua saavia ukrainalaisia. Kuntaliitto arvioi muutoksista koituvan yhteiskunnalle pitkällä aikavälillä merkittäviä kustannuksia.

Kuntaliitto myös korostaa, että eduskunnan säätämä kuntien rahoitusperiaate edellyttää, että kunnilla on tosiasialliset edellytykset laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Hallituksen esitys ei vähennä kuntien velvoitteita samassa määrin, kun se vähentää kunnille maksettavia korvauksia.

Kuntaliitto lähtökohtaisesti kannattaa kuntien tehtäviin kohdistuvaa norminpurkua ja hallinnollisten tehtävien keventävistä, mutta alleviivaa, että hallituksen esityksen norminpurulla ei ole käytännössä merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että hallituksen esityksellä ei vähennetä kuntien tehtäviä rahoituksen vähennystä vastaavasti. Koska laskennallinen korvaus ei ole korvamerkittyä tiettyihin palveluihin, tehtäviä ei olisi kuitenkaan käytännössä edes mahdollista vähentää budjettiriihen päätökset huomioiden riittävästi muuttamalla lakia kotoutumisen edistämisestä. Näin ollen kuntien ja pienemmässä määrin hyvinvointialueiden on itse päätettävä, mihin palveluihin leikkaukset kohdentuvat.

KEHA-keskuksen lausunto

1) KEHA-keskus toteaa, että hallituksen esityksen siirtymäsäännöksissä ei ole huomioitu ennen lain voimaan tuloa syntyneiden täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen korvaamista. Laissa kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja sen siirtymäsäännöksissä olisi hyvä säätää ennen lain voimaantuloa syntyneiden toimeentulotuen kustannusten korvaamisesta.

TEM toteaa, että hallituksen esityksen 102 §:n mukaan kunnan ja hyvinvointialueen on haettava tällä lailla kumotun kotoutumisen edistämisestä annetun lain 46 ja, 48 §:n sekä 49 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla myönnettäviä korvauksia vuoden 2026 loppuun mennessä.

Perustelujen mukaan pykälän 1 momenttia täydennettäisiin siten, että sen perusteella mahdollistettaisiin kumotun lain 46 ja 49 §:n 1 momentin kohdan 3 mukaan syntyneiden kuntien ja hyvinvointialueiden kustannusten hakeminen joulukuun 2026 loppuun mennessä. ***Kyse olisi vuosilta 2023–2024 mahdollisesti vielä hakematta olevista korvauksista, joita kunnat ja hyvinvointialueet voisivat hakea myös 1.1.2025 jälkeen.***

Näin ollen pykälää muutettaisiin siten, että tulkitsemisen, ***toimeentulotuen*** *ja erityisistä syistä muista kunnalle tai hyvinvointialueelle aiheutuneiden kustannusten osalta*

kunnalla ja hyvinvointialueella olisi mahdollisuus hakea tällä lailla kumotun kotoutumisen edistämisestä annetun lain 46, 48 § ja 49 § 1 momentin 3 kohdan nojalla myönnettäviä korvauksia ***vuoden 2026 loppuun mennessä.***

2) Lausunnossa kumottaviksi esitetyistä pykälistä KEHA-keskus on huomauttanut, että pakolaisten kuntaan ohjaamisen toimintoja ei voida tuoda osaksi kotoutumisen asiakastietojärjestelmää, jos laista (80 §) poistetaan hyvinvointialueen käyttöoikeus ko. järjestelmään. Lisäksi KEHA-keskus on katsonut, että hyvinvointialueen mahdollisuus osallistua palvelutarpeen arviontiin ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen voisi olla syy myöntää hyvinvointialueelle oikeus kotoutumisen asiakastietojärjestelmään. KEHA-keskus on lausunnossaan esittänyt, että esitetystä poistosta luovutaan.

TEM toteaa, että lausuntopalautteen perusteella 80 §:n poistosta luovuttiin.

3) Lausunnossaan KEHA-keskus on esittänyt lisättäväksi lain 45 pykälään, että kunnan olisi suunnittelussaan otettava huomioon kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet ja työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet kotoutuja-asiakkaiden osalta.

TEM toteaa, että esityksen 45 §:ään sisältyy yllä oleva asia.

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa lausunnossaan, että kotoutumisessa on tärkeää huomioida koko perheen asema kotoutujana. Tähän liittyvät olennaisesti esimerkiksi lasten varhaiskasvatus ja koulutuspalvelut. Opetus- ja kulttuuriministeriö nostaa esiin myös täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen korvausajan lyhentämisen, jonka se näkee vaikuttavan kotoutuvien perheiden asemaan ja mahdollisuuteen tukea esimerkiksi lasten ja nuorten harrastamismahdollisuuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että laskennallisten korvausten alentaminen erityisesti alle 7-vuotiaiden osalta vaikuttaa esimerkiksi siihen, missä laajuudessa kunnan järjestäisivät avointa varhaiskasvatustoimintaa, varhaiskasvatuksen palveluohjausta sekä yksilöllistä tukea varhaiskasvatuksen piirissä oleville lapsille. Lisäksi korvausten alentaminen voi vähentää tulkkauspalveluita ja heikentää perheiden mahdollisuutta saada tietoa varhaiskasvatuksen palveluista. Näillä toimilla voi olla kielteinen vaikutus hallituksen tavoitteeseen nostaa maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisastetta varhaiskasvatuksessa.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että laskennallisen korvauksen leikkauksilla voi olla opetus- ja kulttuuriministeriön lausunnon mukaisesti kielteisiä vaikutuksia maahanmuuttajataustaisten varhaiskasvatukseen. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on kuitenkin mahdollisuus kohdistaa palveluihin kohdistuvat leikkaukset parhaaksi katsomallaan tavalla ja pyrkiä välttämään varhaiskasvatuksiin ja lapsiin kohdistuvia leikkauksia.

Helsingin kaupungin lausunto

Helsingin kaupunki korostaa lausunnossaan, että hallituksen esityksessä on kyseessä kustannusten siirto valtiolta kuntien kannettavaksi. Lausunnon mukaan leikkaus tulee väistämättä kohdentumaan niihin palveluihin, joista budjettiriihen pöytäkirjamerkinnän mukaan ei saisi leikata: kielikoulutukseen, varhaiskasvatukseen, opetukseen ja työllisyyttä edistäviin toimenpiteisiin. Juuri näihin palveluihin kohdentuu suuri osa paikallistason kotoutumisen edistämisen kustannuksista. Helsingin kaupungin mukaan palveluiden merkittävällä vähentämisellä on kielteisiä seurauksia. Se voi johtaa kotoutumisen hidastumiseen, työllistymisen vaikeutumiseen, sosiaalitukiriippuvuuteen, matalampaan elintasoon ja jopa köyhyyteen. Taloudellisella epävarmuudella on kielteisiä sosiaalisia, terveydellisiä ja yhteiskunnallisia vaikutuksia erityisesti lapsiperheissä. Lausunnon mukaan leikkaukset voivat johtaa myös siihen, että kotonaan lapsia hoitavia maahanmuuttaneiden tavoittaminen ja pääsy kotoutumispalveluihin vaikeutuu.

Helsingin kaupunki korostaa, että esitys tuottaa eriarvoisuutta Suomen kuntien kesken. Rahoituksen vähentyessä on todennäköistä, että osa kunnista alkaa suorittaa kotoutumista edistäviä tehtäviä minimipanoksella. Helsingin kaupunki toteaa myös, että rahoituksen leikkaus kohdistuu erityisen voimakkaasti suuriin kaupunkeihin ja niihin kuntiin, jotka ovat vastaanottaneet paljon ukrainalaisia. Kunnat ovat vuodesta 2025 alkaen suomalaisen kotouttamispolitiikan ensisijaisia toteuttajia. Hallituksen esityksen myötä niiden mahdollisuus toteuttaa tätä tehtävää vaikeutuu.

Lähtökohtaisesti Helsingin kaupunki pitää mielekkäänä, että norminpurkua kotoutumislain osalta tehdään. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan pureta normeja kuin marginaalisesti suhteessa rahoituksen leikkaukseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että rahoituksen vähentäminen johtaa Helsingin kaupungin lausunnon mukaisesti todennäköisesti myös sellaisten palveluiden heikennyksiin, joita hallituksen esityksellä pyrittiin välttämään. Kotoutumisen ja työllistymisen hidastuminen ja vaikeutuminen on hyvin mahdollinen seuraus rahoituksen vähentämisestä. Kuten aiemmin on todettu, norminpurkua ei ollut kuitenkaan mahdollista toteuttaa 58 miljoonaan euron edestä ainoastaan muuttamalla lakia kotoutumisen edistämisestä. Koska kunnat päättävät itse, miten rahoitusta kohdentavat, voivat he myös vaikuttaa itse siihen, että leikkausten kielteiset vaikutukset olisivat mahdollisimman pienet.

Kansaneläkelaitoksen lausunto

1) Hallituksen esityksen kohdassa 8 todetaan voimaantulosta, että lait tulevat pääosin voimaan 1.1.2025. Toimeentulosta annetun lain 27 b §:n 5 momentin kumoaminen tulisi kuitenkin voimaan 1.4.2025. Myös toimeentulotukilain 27 b §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että 5 momentin kumoaminen tulisi voimaan vasta 1.4.2025 Kelan järjestelmämuutoksista johtuen. Toimeentulotukilain 27 b §:ssä 5 momentissa viitataan kuitenkin nyt voimassa olevan kotolain (1386/2010) säännöksiin, joiden voimassaolo on päättymässä 31.12.2024 eikä näillä ole yhteyttä Kansaneläkelaitoksen lausunnossaan viittaamiin järjestelmämuutoksiin. Siitä, että toimeentulolain 27 b §:n 5

momentissa viitataan kohta kumoutuvan kotolain säännöksiin, on todettu Kelan 1.8.2024 antamassa lausunnossa.

Valmistelun viime vaiheessa on hallituksen esityksen suhde muihin esitykseen osiossa todettu seuraavaa: Eduskunnassa on käsiteltävänä HE 133/2024 vp, jossa esitetään muutettavaksi toimeentulotukilain 27 b §;n 5 momenttia, joka esitetään tässä yhteydessä kumottavaksi. Jos eduskunta hyväksyy ensin mainittuun esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen ennen tähän esitykseen sisältyvää lakiehdotusta, tämä tulee ottaa huomioon tähän esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa.

Kyseisen esityksen perusteluissa todetaan seuraavaa: 27 b §. Perustoimeentulotuen kattamiseksi Kansaneläkelaitokselle suoritettavat ennakot ja niiden vahvistaminen sekä maksaminen. Esitetään että pykälän 5 momentissa tehdään tekninen muutos, jolla viittaus kotoutumisen edistämisestä annetun lain säännöksiin muutetaan vastaamaan 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumisen edistämisestä annetun lain asianmukaisia säännöksiä.

2) Esityksessä ei näytä huomioidun Kansaneläkelaitoksen 24.10.2024 lausunnossaan esittämää toivomusta siitä, että kotoutumislain 63 §:n 3 momentin kumoaminen tulisi voimaan vasta 1.4.2025. Kansaneläkelaitoksen järjestelmämuutosten kannalta nimenomaisesti kotoutumislain 63 §:n 3 momentin kumoamisajankohdalla on merkitystä. Kotoutumislain 63 §:n 3 momentissa säädetään siitä, maksetaanko Kansaneläkelaitoksen valtionkorvauksia perustoimeentulotuesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö ei vastusta ansaneläkelaitoksen ehdotusta liittyen 63 §:n 3 momentin voimaantuloon ja ymmärtää hyvin järjestelmämuutoksesta aiheutuvat viivästykset, joista työ- ja elinkeinoministeriön ja Kansaneläkelaitoksen välillä on käyty myös keskusteluja. Tämä on kiireessä jäänyt esityksessä huomioimatta kotoutumislain 63 § 3 momentin voimaantulon osalta, vaikka se on huomioitu edellä mainitussa toimeentulotukilain 27 b §:n 5 momentin muutoksessa. Esityksen taloudellisissa vaikutusten arvioinnissa sekä täydentävässä talousarviossa on kuitenkin huomioitu voimaantulo vasta 1.4.2025 alkaen.

3) Lisäksi Kansaneläkelaitoksen näkemyksen mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n 5 momentti tulisi kumota vasta 1.5.2026, jos kotoutumislain 63 §:n 3 momentti on voimassa 31.3.2025 saakka. Kyseisen momentin mukaan perustoimeentulotuen valtionosuuden vähentämiseksi Kansaneläkelaitos toimittaa vuosittain huhtikuun loppuun mennessä valtiovarainministeriölle tiedon edellisen vuoden aikana kuhunkin kuntaan kohdistuneesta perustoimeentulotuesta vähennettynä kotoutumisen edistämisestä annetun lain 7 ja 63 §:ssä tarkoitetulla kyseistä ajanjaksoa koskevalla perustoimeentulotuella. Kansaneläkelaitoksen tulisi näin ollen huomioida vielä vuonna 2026 vuoden 2025 tietojen osalta, että kuhunkin kuntaan kohdistuneesta perustoimeentulotuesta olisi vähennettävä kotoutumislain 63 §:n mukainen Kansaneläkelaitokselle perustoimeentulosta ajanjaksolta 1.1.2025 – 31.3.2025 maksettu korvaus.

Valtiovarainministeriön ehdotuksesta hallituksen esitykseen on muotoiltu seuraavanlainen siirtymäsäännös: ***Kuntaan kohdistuneesta perustoimeentulotuesta vuodelta 2024 vähennetään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen***

kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 63 §:n mukaan Kansaneläkelaitokselle maksettu korvaus perustoimeentulotuesta.”
TEM on pyytänyt VM:ltä kommenttia Kelan lausunnon johdosta ja täydentää vastinetta sen saatuaan.